

Alvar Aalto Kouvolaassa

Kymijoen ja siihen liittyvällä puunjalostusteollisuudella on ollut suuri merkitys Kouvolaan kulttuuriympäristöjen ja arkkitehtuurikohteiden synnissä. Kaupunkiin on rakennettu tieyhteyksiä ja rautateitä asemineen tukemaan alueella olevien tehtaiden toimintaa. Syntyneet tehdasyhdyskunnat pitävät sisällään teollisuuslaitosten ohella yhtenäisiä asuinalueita sekä niiden työntekijöitä ja asukkaita palvelevia toimintoja, kuten kirkkoja, kouluja ja terveyspalveluita.

Anjalan ja Inkeröisten puunjalostusteollisuus sai alkunsa Ankkapurhasta, suuresta koskesta. Koskessa sijaitsevaan Lohisaareen rakennettiin vuonna 1872 Inkeröisten puuhiomo, Ingeröis trädsliperi bolag, joka valmisti puuhioketta ensimmäisenä Kymenlaaksossa.

Silkki- ja sanomalehtipaperia valmistanut puurakenteinen tehdas paloi 1881 ja uudelleen rakennettu kartonkitehdas aloitti toimintansa 1887. Vuonna 1965 valmistui uusi kartonkitehdas vanhan viereen. Vanhassa kartonkitehtaassa toimii nyt Ankkapurhan teollisuusmuseo, jossa on nähtävillä muun muassa Suomen ensimmäinen jatkuvakäyntinen kartonkikone, joka hankittiin Inkeröisiin 1897. Ankkapurhan koskessa on kaksi vesivoimalaa. Aikansa suurin vesivoimalaitos valmistui Inkeröisten puolelle 1919–1922.

Tampella Oy perusti 1930-luvun lopulla Inkeröisiin Anjalan paperitehtaan, joka sijoitui aikaisempien tehtaiden pohjoispuolelle. Suunnittelutehtävään palkattiin Sunilan tehdasalueen suunnitellut arkkitehti Alvar Aalto. Suunnittelutyö alkoi Inkeröisten tehdasalueen rakennussuunnitelmalla, joka toimi pohjana sekä varsinaisten paperitehtaan tehdas-, varasto- ja tuotantorakennusten suunnitelmille että Tehtaanmäen alueella olevien asuin- tuotanto- ja toimistorakennusten muutossuunnitelmille. Yleissuunnitelmasta on säilynyt nykypäiviin mm. Karhunkankaan asuinalue, joka suunniteltiin vuonna 1938 yhteensä 70 omakotitaloa varten. Alueelle toteutettiin yhdeksän erilaista Alvar Aallon suunnittelemaa Puutalo Oy:n talotyyppiä, yleinen sauna- ja pesularakennus, osuuskauppa sekä pumppuasema. Rakennukset rakensi tehtaan rakennusosasto vuosina 1938–41. Ne luovutettiin tehtaalaisille materiaalikustannuksien hinnalla.

Alvar Aallon arkkitehtitoimisto suunnitteli Inkeröisiin lukuisten tehdasrakennusten lisäksi muun muassa Tehtaanmäen koulun, opettajien asuntolan, uudet asuinrakennukset tehtaan työntekijöille, mestareille ja insinööreille sekä lääkäritalot Inkeröisiin ja Sippolaan. Kaikkia toimiston Inkeröisiin suunnittelema rakennuksia ei toteutettu, monet on myöhemmin purettu tai muutettu tunnistamattomiksi. 1980-luvulla Anjalan paperitehdasta uusittiin ja sen tuotantotiloja laajennettiin.

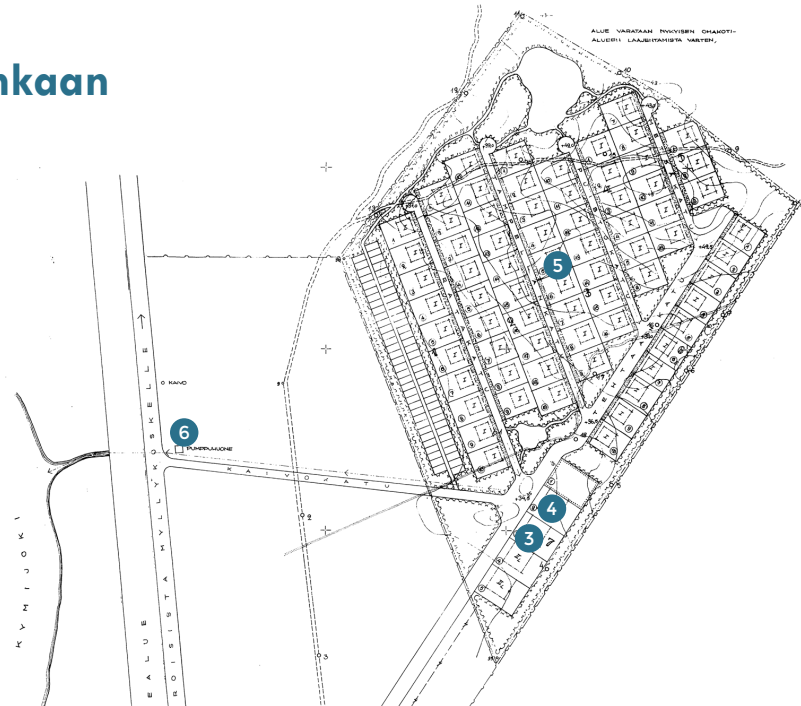
Tampellan tehdas siirtyi Stora Enson omistukseen 1993. Stora Enson Anjalankosken tehtaat koostuvat nyt Inkeröisten kartonkitehtaasta ja Anjalan paperitehtaasta. Tehtaat ja niiden ympärillä oleva tehdasyhdyskunta muodostavat arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön, jossa kansainvälisesti tunnetuimman suomalaisen arkkitehdin Alvar Aallon arkkitehtuuri on vahvasti läsnä.

kouvola.fi/arkkitehtuuriopas
alvaraalto.fi
visitkouvola.fi

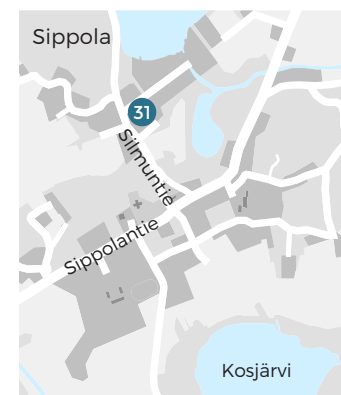
Julkaisija: Kouvola kaupunki 2018
 Kartat: Kouvola kaupunki 2018
 Kuvat: Hannu Purho, kannen kuva Rurik Wasastjerna (25)

Karhunkankaan asuinalue

Sippola Kouvola

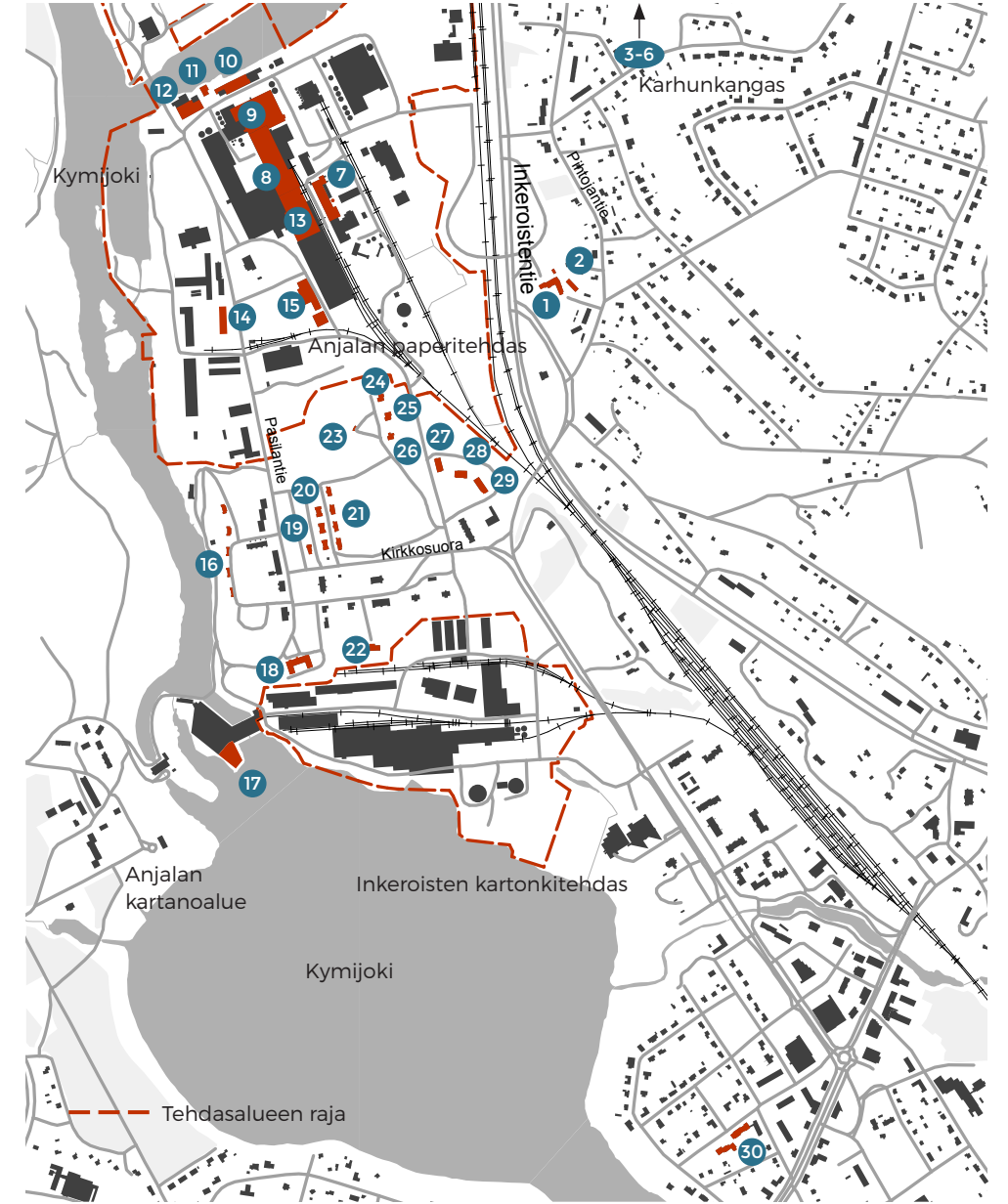
- 31 Sippolan lääkäritalo**
Silmuntie 11
palvelurakennus
Keijo Ström, 1952
- 32 Kasarmin pääportti ja aita**
Pääportinkatu /
Kasarminkatu
rakennelma
Alvar Aalto, 1925
- 33 Asuinrakennus**
Kuusikkotie 7
asuinrakennus
Elsa Aalto, 1955

Arkkitehtuuriopas

Alvar Aalto -kohteet

AlvarAalto kohteet Inkeroinen

1 Tehtaanmäen koulu
Pihtojantie 8
koulurakennus
Alvar Aalto, 1938-39

7 Höyryvoimalaitos
Ensontie 1
teollisuusrakennus
Alvar Aalto, 1958

2 Opettajien asuntola
Pihtojantie 8
asuinrakennus
Alvar Aalto, 1939

**8 Anjalan paperitehtaan
konesali**
Ensontie 1
teollisuusrakennus
Alvar Aalto, 1937-1938

3 Osuuskauppa
Okansuora 7
asuinrakennus
Alvar Aalto, 1947

**9 Hiomo (kone- ja
sähkökorjaamo)**
Ensontie 1
teollisuusrakennus
Alvar Aalto, 1938

**4 Omakotialueen
saunarakennus**
Okansuora 9
asuinrakennus
Alvar Aalto, 1950

10 Vedenpuhdistuslaitos
Ensontie 1
teollisuusrakennus
Alvar Aalto, 1960

**5 Karhunkankaan
asuinalue**
Okansuora 15
asuinrakennuksia
55 kpl
Alvar Aalto, 1945

**11 Kuorimon
katkaisulaitos**
Ensontie 1
teollisuusrakennus
Alvar Aalto, 1954

6 Vesiasema
Ensontie 1
teollisuusrakennus
Alvar Aalto, 1950

12 Entinen kuorimo
Ensontie 1
teollisuusrakennus
Alvar Aalto, 1954

**13 Anjalan paperitehtaan
jälkikäsittely ja varasto**
Ensontie 1
teollisuusrakennus
Alvar Aalto, 1937-1938

**14 Sahan kuivaamo ja
konttori**
Pasiilantie
teollisuusrakennus
Alvar Aalto, 1947

15 Puolisellutehdas
Paperitie
teollisuusrakennus
Alvar Aalto, 1952

16 Mestarilinja / Rantalinja
Rantalinja 4,6,8,10,12
asuinrakennuksia 5 kpl
Alvar Aalto, 1938

**17 Vanhan kartonkitehtaan
konttori ja sosiaalilat**
Ensontie 1
teollisuusrakennus
Alvar Aalto, 1938-39

18 Keskuskonttori
Pasiilantie 1
toimistorakennus
1879
muutostyö ja katokset
Alvar Aalto, 1939

19 Punainen linja
Keltalinja 2 / Reunalinja 1
asuinrakennus
1907
muutostyö Alvar Aalto,
1953

20 Keltalinja
Keltalinja 1-6
asuinrakennuksia 3 kpl
1909
muutostyö Alvar Aalto,
1945

21 Tervalinja
Tervalinja 1,3,5
asuinrakennuksia 4 kpl
Alvar Aalto, 1937-38

**22 Metsäkonttori /
Majurinmäki**
Koivulinja 4
toimistorakennus
Birger Federley, 1913
täydellinen muutostyö
Alvar Aalto, 1946

23 Rinneautotalli
Mäntyrinne 7
autotalli- ja
varastorakennus
Alvar Aalto, 1937-38

24 Rinnetalo II
Mäntyrinne 5
asuinrakennus
Alvar Aalto, 1938

25 Mäntylä
Mäntyrinne 3
asuinrakennus
Alvar Aalto, 1938

26 Rinnetalo I
Mäntyrinne 1
asuinrakennus
Alvar Aalto, 1938

**27 Virkailijoiden
kerrostalo A**
Aravatie 6
asuinrakennus
Keijo Ström, 1952

**28 Virkailijoiden
kerrostalo B**
Aravatie 4
asuinrakennus
Keijo Ström, 1952

29 Virkailijoiden talo C
Aravatie 2
asuinrakennus
Keijo Ström, 1956

**30 Inkeröisten
terveysasema**
Lauttatie 8
terveydenhoitorakennus
Keijo Ström, 1950

